

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Adam Redzik (sprawozdawca)

SSN Jacek Widło

w sprawie z protestu wyborczego A. K.

o stwierdzenie ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora
Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 9 czerwca 2020 r.,
postanawia

pozostawić protest bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

I.

A. K. (dalej: Wnoszący protest), pismem z 1 czerwca 2020 r., na podstawie art. 129 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Konstytucja RP) oraz art. 321 Kodeksu wyborczego (dalej: k.wyb.) wniósł protest wyborczy przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Prezydent RP) w wyborach zarządzonych na 10 maja 2020 r.

Wnoszący protest podniósł zarzut błędnego sformułowania przez Państwową Komisję Wyborczą (dalej: PKW) uchwały o wyniku wyborów i zafałszowania w ten sposób ich wyniku. W konsekwencji wniósł o to, aby Sąd

Najwyższy, w trybie art. 129 Konstytucji RP, stwierdził nieważność wyboru Prezydenta RP z uwagi na złamanie konstytucyjnej zasady, że „Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w wyborach” (art. 127 Konstytucji RP).

Wnoszący protest wskazał, że 10 maja 2020 r. w ponad 27 tysiącach lokali wyborczych uniemożliwiono obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej udział w głosowaniu, które miało polegać na wyborze spośród zgłoszonych kandydatów na Prezydenta RP. Podkreślił, że w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej nr 129/2020 z dnia 10 maja 2020 r. w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, stwierdzono, że nastąpił „brak możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów”, opisany w art. 293 § 3 k.wyb., podczas gdy zostało poprawnie zgłoszonych dziesięcioro kandydatów, o czym świadczy uchwała Państwowej Komisji Wyborczej nr 121/2020 z dnia 15 kwietnia 2020 r. w sprawie listy kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. (M.P. 2020, poz. 366). Zdaniem Wnoszącego protest ww. uchwała nosi znamiona uchwały o wynikach wyborów, opisaney w art. 321 k.wyb.

II.

2.1. W sprawie protestów wyborczych dotyczących wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 10 maja 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza wypowiedziała się w piśmie z 19 maja 2020 r., zaznaczając, że przedstawione stanowisko dotyczy także „ewentualnych kolejnych protestów wyborczych” wnoszonych po dacie 19 maja 2020 r. W piśmie tym Przewodniczący PKW sformułował wniosek o pozostawienie wskazanych protestów wyborczych bez rozpoznania z uwagi na brak podstaw do ich wniesienia. Przewodniczący PKW podniósł, że w związku z tym, że głosowanie w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na 10 maja 2020 r. nie odbyło się, PKW działając na podstawie art. 293 § 1 w zw. z art. 293 § 3 oraz art. 160 § 1 pkt 1 k.wyb. 10 maja 2020 r. podjęła uchwałę nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Zdaniem Przewodniczącego PKW, z uwagi na brak możliwości głosowania na kandydatów i nieprzeprowadzenie w związku z tym głosowania w wyborach Prezydenta RP 10 maja 2020 r., PKW nie mogła m.in.:

1. ustalić wyników głosowania na kandydatów i sporządzić protokołu głosowania (art. 316 k.wyb.);
2. stwierdzić, w drodze uchwały, wyniku wyborów (art. 317 § 1 k.wyb.);
3. podać do publicznej wiadomości wyników głosowania i wyniku wyborów (art. 318 § 1 i 3 k.wyb.);
4. sporządzić i przekazać Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Sądowi Najwyższemu sprawozdania z wyborów, gdyż zgodnie z art. 320 k.wyb. sporządza się je nie później niż 14. dnia po podaniu do publicznej wiadomości wyników wyborów, które nie zostały ustalone w konsekwencji nieprzeprowadzenia głosowania.

Przewodniczący PKW wskazał też, że zgodnie z art. 321 § 1 k.wyb. protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP wnosi się do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez PKW. Brak możliwości stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta RP oraz podania go do wiadomości publicznej, oznacza zatem także, że nie rozpoczął biegu termin do wnoszenia protestów wyborczych, o którym mowa w ww. przepisie.

Zdaniem Przewodniczącego PKW, w związku z uchwałą nr 129/2020 z 10 maja 2020 r., proces wyborczy dotyczący wyborów Prezydenta RP zarządzonych na 10 maja 2020 r. został zakończony, a Kodeks wyborczy nie przewiduje środka odwoławczego od ww. uchwały.

2.2. Stanowisko w sprawie złożył Prokurator Generalny w piśmie z 5 czerwca 2020 r. Wyraził on pogląd, że wniesiony protest wyborczy należy pozostawić bez dalszego biegu. Podniósł również, że mając na względzie ww. uchwałę PKW nr 129/2020 z 10 maja 2020 r., w zaistniałej sytuacji wyborów się nie przeprowadza, co prowadzi do wniosku, że 10 maja 2020 r. wybory Prezydenta RP się nie odbyły. Ponadto, zdaniem Prokuratora Generalnego, wniesiony protest nie spełnia wymogów przewidzianych w art. 321 k.wyb. i jest bezprzedmiotowy, gdyż z uwagi na nieodbycie się ww. wyborów, 14-dniowy termin na złożenie protestu wyborczego nie rozpoczął swojego biegu.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W uchwale nr 129/2020 z dnia 10 maja 2020 r. w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2020, poz. 967) PKW stwierdziła w § 1, że w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na 10 maja 2020 r. „brak było możliwości głosowania na kandydatów”, oraz w § 2, że fakt ten „równoważny jest w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów”. Komisja nie stwierdziła zatem w ww. uchwale – o czym świadczy również jej tytuł – że nastąpił „brak możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów”. Wskazano w niej jedynie na analogiczne skutki prawne obu sytuacji.

Uchwała ta – niezależnie od treści – nie ma cech uchwały o wynikach wyborów, o której mowa w art. 317 § 1 k.wyb. (ani tym bardziej obwieszczenia, w którego formie PKW podaje do publicznej wiadomości wyniki głosowania i wynik wyborów, o którym mowa w art. 321 k.wyb.), bowiem przesłanką jej podjęcia nie jest poprawne zgłoszenie kandydatów, a ustalenie wyników głosowania na kandydatów i sporządzenie protokołu głosowania (art. 317 § 1 w zw. z art. 316 k.wyb.). Czynności tych – z uwagi na fakt, że głosowanie się nie odbyło – nie dokonano. Niezasadny jest zatem zarzut błędnego sformułowania przez PKW uchwały o wyniku wyborów i zafałszowania w ten sposób ich wyniku.

Zgodnie z art. 321 § 1 k.wyb., protest przeciwko wyborowi Prezydenta RP wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez PKW. Na podstawie art. 318 § 1 i 3 k.wyb. wyniki głosowania i wynik wyborów PKW podaje do publicznej wiadomości w formie obwieszczenia, które podlega ogłoszeniu w „Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”.

W związku z tym, że ani w ww. uchwale, ani w obwieszczeniu w trybie przewidzianym ww. przepisami Kodeksu wyborczego, PKW nie podała wyników wyborów Prezydenta RP zarządzonych na 10 maja 2020 r. do publicznej wiadomości, termin określony w przytoczonym art. 321 § 1 k.wyb. nie rozpoczął

swojego biegu i nie powstała możliwość skutecznego wniesienia protestu wyborczego. W literaturze wskazuje się, że „Z postanowienia przepisu, że protest wnosi się przeciwko wyborowi Prezydenta, należy wnioskować, iż można go wnieść tylko wówczas, gdy wybór został dokonany. Zatem w przypadku ponownego głosowania protest wnosi się dopiero po podaniu do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą nazwiska i imienia nowo wybranego Prezydenta RP” (K. W. Czaplicki, J. Zbieranek, *komentarz do art. 321 k.wyb.*, [w:] K. W. Czaplicki, B. Dauter, S. J. Jaworski, A. Kisielewicz, F. Rymarz, J. Zbieranek, *Kodeks wyborczy. Komentarz*, System Informacji Prawnej LEX 2018, pkt 2).

Zgodnie z art. 322 § 1 k.wyb., Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 321 k.wyb. Z tego względu, na podstawie art. 321 § 1 w zw. z art. 322 § 1 k.wyb., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.